

L'escriptora Núria Cadenes a Barcelona.

Núria Cadenes guanya el Proa amb 'Qui salva una vida'

El llibre transcorre a la frontera pirinenca durant la II Guerra Mundial

JORDI NOPCA
BARCELONA

A l'inici de *Qui salva una vida* –amb la qual Núria Cadenes (Barcelona, 1970) ha guanyat el setè premi Proa– un capellà, mossèn Joan, és apallissat per un antic membre de la Gestapo. Són a Organyà, dins de l'església, el 1950. La novel·la retrocedeix llavors cap a la dècada anterior, en plena Segona Guerra Mundial, quan la frontera pirinenca esdevé terra de pas i de refugi. Mossèn Joan, fill d'una família pagesa, col·labora amb altres resistents –entre els quals hi ha en Melitó, la Rosita i l'Elisabet– ajudant jueus, aviadors aliats i fugitius del nazisme a travessar la frontera. Aquest és el punt de partida d'una història en què les accions clandestines són entrelaçades amb els dilemes morals que poden arribar a comportar. “En determinats moments històrics, la salvació col·lectiva depèn dels actes d'una poca gent justa i valenta. Fer el bé, de manera silenciosa i arriscada, com fan els personatges de la novel·la, exigeix un sacrifici total –explica Xavier Pla, portaveu del jurat–. Núria Cadenes ha escrit una novel·la lírica, vibrant, guiada per una pulsó ètica que la identifica de la primera a l'última pàgina”.

“Vaig tenir un besoncle que era capellà a Puigcerdà. Era ell qui em deia, de petita, que fes la comunió, però jo no creia en Déu i va acceptar la meua decisió. La seva història durant els anys del primer franquisme i la Segona Guerra Mundial m'ha perseguit durant anys –diu Cadenes–. No sé per què no m'he decidit a escriure sobre ell, sobre el mossèn Joan del llibre, fins ara. Aquest besoncle va construir una xarxa d'evasió que ajudava a salvar centenars de persones perseguides pel feixisme”.

Fer xarxa i ajudar-nos

L'autora reconeix que si s'hagués “inventat” la xarxa de personatges del llibre, la història hauria semblat encara més increïble. “Tots els protagonistes, en els moments més durs, actuen segons el que creuen que és correcte, i el que van fer no és senzill, però senzillament ho van fer –afegeix–. D'alguns se'n va perdre el rastre, i és una pena que no hagi quedat constància de les seves heroïcitats”. Cadenes considera que “encara que la novel·la transcorri a la dècada dels quaranta, el que planteja és absolutament vigent”. “Potser volen que ens mirem el melic, que només ens mirem a nosaltres mateixos. A mi em sem-

bla que és més important fer xarxa i ajudar-nos”, diu.

Com acostuma a passar en les novel·les de Núria Cadenes, la història avança a través d'un narrador omniscient que s'acosta a les múltiples mirades i perspectives dels personatges, i es deixa empeltar per les particularitats de la llengua de la Cerdanya. També s'esborren les fronteres entre realitat i ficció. “Són els interessos que m'han guiat durant aquests últims anys”, admet. Es pot comprovar en llibres com *Guillem* (Amsterdam, 2020) i *El banquer* (Edicions de 1984, 2013). “Encara que expliqui coses terribles, miro de narrar-les sempre amb contenció i de forma estilitzada”, assegura.

Qui salva una vida és el segon llibre que publicarà Cadenes el 2025 –el primer van ser els relats d'*Encarn i ossos* (Ara Llibres, 2025)– i la segona novel·la que Cadenes publica a Proa: hi va debutar el 2023 amb *Tiberi Cèsar*, ambientada durant l'imperi romà i protagonitzada per un emperador que va voler retratar “amb totes les seves complexitats i foscuries”. Creat el 2019, el premi Proa, que està dotat amb 40.000 euros, ha reconegut en edicions anteriors autors com ara Martí Domínguez, Laura Gost, Francesc Serés i Eva Comas-Arnal. ■